

T.C.
ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

7/7596

Sayı : B.15.0.SGB.02.610 -

805

Konu : Yazılı Soru Önergesi

7692

09 HAZİRAN 2009

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İlgi: TBMM Başkanlığı'nın 11.05.2009 tarih ve A.01.0.GNS.0.10.00.02-12796 sayılı yazısı.

Zonguldak Milletvekili Sayın Ali İhsan KÖKTÜRK'ün tevcih ettiği, 7/7596 esas nolu yazılı soru önergesi T.B.M.M. İç Tüzüğü'nün 99 ncu maddesi gereği, Bağlı ve İlgili Kuruluşlar Dairesi Başkanlığı ve Türkiye Taşkömürü Kurumu Genel Müdürlüğünden alınan yazılı bilgiler doğrultusunda cevaplandırılarak ekte gönderilmektedir.

Bilgilerinize arz ederim.

Taner YILDIZ
Bakan

EKLER :

EK-1 Önerge Cevabı (3 Sayfa)

DAĞITIM :

Gereği :
TBMM Bşk.

Bilgi :
Başbakanlık

**ZONGULDAK MİLLETVEKİLİ SAYIN ALİ İHSAN KÖKTÜRK'ÜN
YAZILI SORU ÖNERGESİ VE CEVAPLARI
(7/7596)**

Sorular 1, 2, 3:

Filyos Projesi; limanı, organize sanayi bölgeleri, barajları ve enerji santralleri gibi devlet tarafından önerilenlerin yanı sıra, yerli ve yabancı yatırımcıların da geliştirdiği projelerle sürekli yatırımcıların ilgisini çeken, gündemini oluşturan büyük bir projedir. Uzun yıllar konuşulmuş, 1990'lı yıllardan başlamak üzere DLH (Devlet Limanlar ve Hava meydanları) Genel Müdürlüğüne "Zonguldak Filyos Limanı" Batı Karadeniz'de Ankara hinterlandına yakınlığı ve topoğrafik özellikleri dikkate alınarak Marmara Bölgesi limanlarının maksimum kapasiteye ulaşmış olması ve tevziat (dağıtma) imkânı bulunmaması dolayısıyla bölgesel ekonomik gelişmelere imkân sağlayacak sanayiler için de elverişli bulunarak liman sahası olarak seçilmiştir.

Bu nedenle 1991 yılında JAPON Uluslararası İşbirliği Ajansı'na (JICA) "Zonguldak Filyos Limanı Fizibilite Etüdü" yaptırılmış ve gerçekleştirilmek üzere planlamaya konulmuştur. Filyos Liman Projesi, "Yap-İşlet-Devret" modeli ile ihale edilmek üzere Ulaştırma Bakanlığı'nın 12.08.1996 tarih ve 17499 sayılı yazısından sonra, Yüksek Planlama Kurulundan 08.11.1996 Tarih ve 96/T-45 sayı ile karar çıkarılmıştır. 29.04.1997 tarihinde ihalesi yapılmış ve kamulaştırma bedeli için de o yılın yatırım bütçesine 1,5 milyon TL ödenek konularak kamulaştırma işlemlerine başlanmış ve devam eden yıllarda tamamlanmıştır. Akabinde de pek çok aşama geçirmiştir. Filyos Liman Projesi; dünyadaki konteynerizasyon gelişmesi ile Roll on Roll of ve Load on Load of gibi (Ro-Ro, Lo-Lo) nakliye sistemleri Anadolu'yu bu limandan Batıya ve Kuzeye en kısa yoldan bağlama imkânı sağlayacak, Romanya, Rusya, Ukrayna gibi ülkeleri Intermodal ağla Türkiye bağlantısını kurarak Boğazların artan trafiğine de mani olacak, her gün artan yük trafiğine paralel ihracat limanı olan Haydarpaşa ve Kocaeli Bölgesinin limanlarındaki kısıtlı imkân dolayısıyla bölgede yeni limanlara cevap veremeyen gelecekteki yükünü dağıtacak, Anadolu yükleri yanı sıra Kocaeli yüklerinin bir kısmını da (Doğu Marmara) kendi üzerine çekebilecektir.

Yine bilindiği üzere, Avrupa'dan Karadeniz'e açılan su yolları ile gayet efektif çalışan Tuna ve Kuzey nehir bağlantıları ve Hazar Denizi su yolu bağlantıları ile Karadeniz'de yapılmakta olan nehir-deniz nakliyeleri oldukça önemli bir yer işgal etmekte ve karayolu nakliyelerine tercih edilerek teşvik görmektedir. İstanbul Boğazını kat ederek Marmara, Akdeniz Limanlarına yapılan bu tür nakliyeler için Karadeniz'de Filyos Limanı oldukça önemli bir köprübaşı tutarak yüksek bir kapasiteyi üzerine çekebilecek konumdadır. Yalnız Tuna Limanlarındaki malların genel dolaşımı bile büyük miktarlara ulaşmış durumdadır. Filyos Limanına yönelik; Karadeniz'deki diğer kaynaklara paralel yük talep çalışması için Filyos Vadisindeki serbest bölge ve sanayi gelişimine de dikkatle eğinilmiş, Bolu ve Ankara hinterlandındaki gelişmeler de planlamada dikkate alınmıştır. Zonguldak çevresindeki ana imalat endüstrilerine bakıldığında; tuğla (Ateş Tuğlası), çimento, konserve yiyecek, konserve balık, alçı, alçı panel, haddehane, elektrik malzemeleri, kozmetik sanayi, sac boru üretimi, kâğıt (Kraft, torba kâğıt), demir ve çelik, un- irmik, yem sanayi, kereste ve parke, makine ve yedek parça, akü imalatı, kireç taşı ve kireç üretimi, gemi sanayi görülmektedir. Bu noktadan yola çıkarak bakıldığında, Filyos Liman Bölgesi civarındaki mevcut endüstriler, limanın muhtemel müşterileri olarak görülmektedir. Zira bu endüstriler başta da belirtildiği üzere ithal hammaddenin büyük kısmı deniz yoluyla Karadeniz ülkelerinden temin edebilecektir. Bölgede mevcut kuruluşlar, bulundukları konumdaki arazi yapısı ve altyapı kısıtlılığı dolayısıyla daha geniş imkânlar sağlayabilecek Filyos Bölgesine yerleşmeyi tercih edeceklerdir.

Bolu ve Kastamonu Bölgesinde ise ahşap endüstrisi gelişmiş olup özellikle mobilya sanayi başta olmak üzere hammadde ithali ve mamul ihracında Filyos Limanı tercih nedeni olacaktır. Bu değerlendirme sonucu, bölgenin ülkemizdeki tek taşkömürü havzası niteliği ile mevcut sanayi kullanımı dikkate alınarak bakılırsa; demir ve çelik sanayi, demir ve çelik yan üretim sanayi, ahşaba dayalı endüstriler, çimento ve çimentoya dayalı mamuller, cam ve cam sanayi, kaynaklı metale dayalı üretim sanayi ve kimya sanayi gibi sanayilerin bölgede gelişeceği, özellikle Filyos Vadisinde kurulacak Organize Sanayi

ve Serbest Bölgede yer alacak sanayiler ile, teşvikli yatırımlarla; entegre demir ve çelik endüstrileri, petrol rafinerisi ve petro kimya tesisleri, cam ve cam mamulleri sanayi, metale dayalı sanayiler başta olmak üzere potansiyel yaratılacağı öngörülmekte olup Filyos Limanının önemi ve vazgeçilmezliği daha net bir şekilde karşımıza çıkmaktadır. Bunun dışında kuzey komşularımızın ihtiyacı olan yaş sebze ve konserve ürünlerinin civarda yer alacak organizasyonlarla üretim ve şevkleri de söz konusu olup, limanla ilgili çevrede oluşacak komplekslerin birisi olacağı düşünülmektedir. Başlıca kompleksler; yiyecek-ıçecek, ahşap-kereste, çelik imalat ürünleri olarak gelişebilecektir.

Yine Filyos Limanı, Filyos Vadisi İmar Planlaması kapsamında; Liman Bölgesi, Rafineri Bölgesi, Hidroelektrik Enerji Santrali Bölgesi, Serbest Bölge, Organize Sanayi Bölgesi, Sanayi Bölgesi, Küçük Sanayi Bölgesi, Tarım Alanları, Yerleşme Alanları ve Yeşil Alanlar, Askeri Sahalardan oluşmaktadır. (Hasan Ataman. Demokrat Çaycuma Gazetesi). Daha pek çok şey sayılabilecekken, sonuç olarak; Filyos Limanı ve Projesi Türkiye'nin en büyük stratejik projelerinden olup sadece Zonguldak, Karabük, Bartın ve Batı Karadeniz'in değil Anadolu'daki sanayi gelişiminin ve ihracat kapasitesinin artması için zorunlu - vazgeçilemez bir projedir. Filyos Liman projesinin başka bir vere kaydırılması ve elde edilecek faydanın Filyos dışında başka bir şekilde ikame edilmesi kesinlikle mümkün değildir, kabul edilebilir de değildir. İstanbul ve çevresindeki sanayi yığılması sebebiyle, Ankara ve Orta Anadolu'nun ithalat ihracat limanı olarak Filyos Limanı kendi başına bile karlı ve talipleri olan bir büyük projedir.

Diğer taraftan resmi ve özel tüm verilere göre, nüfusuna oranla en fazla göç veren iller, Zonguldak-Karabük-Bartın'dır. Cumhuriyetin ilk ili olan Zonguldak, Bartın ve Karabük İlleri, şu an yaşadığı yoğun işsizliğe ve göçe karşın, Cumhuriyetimizin kuruluş dönemlerinden itibaren taş kömürü ile, Demir Çelik'ile ve diğer sanayi tesisleriyle ülke ekonomisine büyük katkılar sağlamış ve büyük bedeller ödemiştir. Taşkömürünün vazgeçilmez enerji kaynağı olduğu süreçte (halen de öyledir) mükellefiyet nizamnameleriyle yeraltında kömür üreten Zonguldak, grizularda, iş kazalarında 5000'in üzerinde maden işçisini şehit vermiştir. Hal böyle iken, ülke ağır sanayisini yıllarca omuzlarında taşıyan Zonguldak, üvey evlat muamelesi görmeye başlamış, bölgeye gelen büyük yatırımların Zonguldak ve Filyos'ta konuşlanmasına izin verilmemiş ve bölge halkı büyük hayal kırıklıkları yaşamıştır.

Öyle ki; 2008 yılında Rus petrol şirketi Lukoil, Filyos'ta rafineri kurmak ve 2,5 Milyar dolarlık yatırım yapmak için Enerji Piyasası Düzenleme Kuruluna (EPDK) başvurmuş, ancak, akabinde bizzat Sayın Başbakan ve Bakanlığınızın ulusal basına da yansıyan görüşleri doğrultusunda Lukoil'in Zonguldak-Filyos'ta yatırım yapmasına izin verilmemiştir. İlgili soru önergemize verilen yanıtta; Lukoil'in Zonguldak'a yatırım yapmasına izin verilmediği Bakanlığınızca doğrulanmıştır. Son günlerde "*Filyos Liman Projesi*" ile ilgili olarak Zonguldak yerel basınımıza yansıyan haberler, bölgede yeniden büyük bir "*tepkîye ve üzüntüye*" neden olmuştur. Yerel Basınımızda yer alan bu habere göre; Enerji Bakanlığının daveti üzerine TTK' nın yetkili bürokratlarından oluşan 3 kişilik bir heyet, 24.03.2009 Salı günü Ankara'da geniş katılımlı bir toplantıya katıldı. Enerji Bakanlığı tarafından gerçekleştirilen bu toplantının amacı "*Filyos Liman Projesi*" hakkında hazırlanan fizibilite raporlarının görüşülmesi, tespiti ve uygulanması yönünde takvimlendirilmesi konuları üzerindeydi. Edindiğimiz bilgilere göre, kamuoyuna yansımayan, yerel seçimlerin gölgesinde kalan Enerji Bakanlığındaki bu toplantıya konu olan Filyos Liman Projesinin fizibilite raporları" görüşüldü. Filyos Liman Projesinin fizibilite raporları AB hibe programı ve desteği ile gerçekleştirildiği biliniyor. Edinilen kesin bilgilere göre; Haziran-Temmuz aylarında Filyos Dereceören köprüsünden başlamak üzere, deniz sahiline kadar 300 metre genişliğinde, 3,5 km boyunda ve 6 metre yüksekliğindeki betonarme yapımı (taşkını önleme) projesinin ihalesi yapılacak. Söz konusu toplantıda, bu ihalenin 2 yıl içinde bitirileceği kararı alınmış ve bu süreçler içinde gerek görülürse, TTK'nın uzmanlarından oluşan bu heyet, tekrar Ankara'ya gidecek. Öte yandan, Enerji Bakanlığındaki ilk toplantıda "*bu proje Zonguldak'a mı yapılsın, yoksa tüm altyapısı hazır başka bir ile mi kaydırılsın*" sorularına yanıtlar aranmış! Söz konusu toplantıda Zonguldak'ı tek başlarına savunmak zorunda kalan TTK uzman heyeti, bu öneriye kesin ve net bir çıkışla, tavır koymuştur. Enerji Bakanlığındaki söz konusu toplantıda yalnız bırakılan "*TTK Heyetine eğer "siyasi destek verilmediği takdirde"*, ilgili projenin Samsun'a kayabileceği; böylece Zonguldak'ın kimsesizleştirileceği-sahipsiz bırakılacağı, gün ışığı kadar bellidir." (Yeni Adım, Erhan Çakmak, Ali Yıldız, 6.4.2009)

Bu nedenle; sadece Zonguldak'ın değil, tüm Batı Karadeniz'in değil, Orta Anadolu'nun da bir kurtuluş projesi olarak öngörülen, "*vazgeçilmesi ve ikamesi olanaksız*" "*Filyos Liman ve Vadi Projesi*" ne yönelik olarak aşağıdaki sorularımızın yanıtlanması gerekmektedir.

- Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığında yapılan toplantıda "*Zonguldak Filyos Limanı Projesinin*" başka bir ile taşınması konuşulmuş mudur? Böyle bir konu gündeme getirilmiş midir?

- Şayet gündeme getirilmişse Filyos Limanının bırakın başka bir yere kaydırılmasını gerçekleştirilmesini, konuşulmasının bile, başta Zonguldak - Karabük ve Bartın illeri olmak üzere çok geniş bir alanda yaratacağı sosyal ve ekonomik sarsıntının boyutları Bakanlığınızca öngörülmüş müdür?

- Bakanlığınızın Filyos Limanı ve Vadi Projesine (BAKAP) yönelik olarak, 2009 ve devam edecek olan yıllara ilişkin planlaması nedir?

Cevaplar 1, 2, 3:

Filyos Liman Projesi ile ilgili olarak anılan tarihte Bakanlığımızda herhangi bir toplantı gerçekleştirilmemiştir. Ancak, Ulaştırma Bakanlığının 13.03.2009 tarih ve 4008 sayılı Bakanlığımıza muhatap yazısında; TINA Çalışması (Ulaşım Altyapı İhtiyaç Belirleme Çalışması) sonuçlarında Zonguldak-Filyos Limanı, Çandarlı Limanı, Mersin Konteyner Limanı projelerinin öncelikli projeler olarak belirlendiği ifade edilerek, Bakanlıklarında 24.03.2009 tarihinde yapılacak toplantıya katılımın sağlanması talep edilmiş olup toplantıya TTK yetkilileri ile birlikte Bakanlığım Bağlı ve İlgili Kuruluşlar Dairesi Başkanlığından katılım sağlanmıştır.

Filyos Limanı Projesi ile ilgili olarak istenen Bakanlık görüşümüz, TTK Genel Müdürlüğü ile sağlanan mutabakat neticesinde hazırlanarak 09.04.2009 tarih ve 0417 sayılı yazı ile Ulaştırma Bakanlığımıza iletilmiştir. Bakanlığımızca katılım sağlanılarak yapılan toplantının içeriği yukarıda izah edilen ve Ulaştırma Bakanlığı tarafından iletilen hususları kapsamaktadır. Önergede bahsedilen ve Zonguldak yerel basınında çıktığı ifade edilen hususlar gerçeği yansıtmamaktadır.